

Verkiezingsprogramma PvdA Den Haag

Voorwoord

In het najaar van 1996 heeft het bestuur de werkgroep bestuurlijke vernieuwing onder leiding van Martin van Rijn gevraagd om de totstandkoming van een concept-verkiezingsprogramma op zich te nemen. De belangrijkste reden daarvoor was dat de commissie zich al anderhalf jaar had bezig gehouden met de noodzakelijke vernieuwingen in beleid en bestuur, en daarbij inmiddels een keur van adviseurs en betrokkenen in de stad had ingeschakeld. De commissie had diverse ideeën ontwikkeld om de accenten in onze politiek dichterbij de stad, bij de burger te leggen. Leefbaarheid, samenhang, zeggenschap en goede gemeentelijke dienstverlening stonden daarbij centraal.

In die lijn heeft de commissie doorgewerkt: in april van dit jaar werd op een ledenvergadering de basis gelegd voor een discussiestuk, "de Straat van Den Haag". Dit stuk is in mei en juni breed in de partij besproken, met werkgroepen, commissies, bestuur en fractie. Op 23 juni heeft de fractie een groot aantal bewonersgroepen en andere betrokkenen uitgenodigd om over het stuk te praten. Op 1 juli vond tot slot een ronde tafel gesprek plaats met het bestuur, enkele ervaren partijgenoten, kandidaat-raadsleden en betrokkenen uit de stad.

De vele opmerkingen en ideeën die zijn gemaakt hebben geresulteerd in dit concept-verkiezingsprogramma. Het zal worden vastgesteld in de ledenvergadering, en is als zodanig ook amendeerbaar. Wij nodigen iedereen uit om dit programma verder aan te vullen en te vervolmaken. We menen echter dat het in hoofdlijn de weerslag is van een breed debat in en buiten de partij over vernieuwing in de lokale partij van onze partij. Het is de weerslag van een consensus die over de jaren is gegroeid over onze primaire opdracht op lokaal niveau.

De commissie past veel dank voor het verrichte werk, in het bijzonder Jornt van Zuylen die als schrijver en ontwikkelaar de teksten heeft gekneed tot wat ze nu zijn. Die dank geldt ook de vele adviseurs, mensen die de moeite hebben genomen met ons mee te denken over de toekomst van Den Haag.

namens het bestuur,

Frank Vrolijk

1. INLEIDING: DE RODE DRAAD

a.. De Stad

Een leefbaar en ongedeeld Den Haag waar mensen met plezier wonen en werken. Voor de PvdA betekent dat in de eerste plaats dat het stadsbestuur een duidelijke visie heeft op de toekomst van De Stad. Het stadsbestuur moet vooruit denken en blijven investeren in de toekomst. Als wij in de toekomst een ongedeelde stad willen dan zal geïnvesteerd moeten worden in nieuwe en oude wijken, in werkgelegenheid en in een aantrekkelijk centrum. Maar ook in goed onderwijs, zorgvoorzieningen, cultuur en duurzaamheid.

b. De Straat

Een leefbaar en ongedeeld Den Haag betekent volgens de PvdA echter vooral een beleid dat aansluit bij de directe leefomgeving en bij de wensen en problemen van de inwoners van Den Haag. Het is politiek op menselijke maat; een opdracht aan de politiek om zich in te zetten op het niveau dat de inwoners van Den Haag dagelijks aan den lijve ervaren. De straat waar je woont, de stad waar je winkelt, je huis, de school van je kinderen, je baan. Juist die zaken hebben grote invloed op de leefbaarheid van Den Haag in brede zin. De titel van het PvdA-gemeenteraadsprogramma is dan ook "De straat van Den Haag".

Dit vertrekpunt wordt in dit programma uitgewerkt voor vier thema's die voor de PvdA centraal staan:

- sociale samenhang
- werken in Den Haag
- wonen in Den Haag
- leefbaarheid

In hoofdstuk 3 worden deze thema's uitgewerkt in ideeën, acties en inzet van financiële middelen voor de komende periode.

c. Het Bestuur

Hoe belangrijk deze uitwerking ook is, nog belangrijker is het hoe het stadsbestuur deze ambities wil realiseren. Hoe gaat het stadsbestuur met haar inwoners om?

De PvdA streeft naar economische en sociale zelfredzaamheid voor iedereen: niemand mag erbuiten vallen, elke inwoner van Den Haag moet kunnen participeren in de haagse samenleving. De lokale overheid kan daar echter niet in zijn eentje voor zorgen. Participatie is een sleutelwoord voor de PvdA, maar daarbij moet eigen verantwoordelijkheid meer voorop komen te staan. Verantwoordelijk voor je eigen toekomst, voor je eigen huis, de rommel in je straat, de zorg voor je familie en anderen in je omgeving. En wat voor de inwoners van Den Haag geldt, geldt ook voor de maatschappelijke en culturele organisaties in Den Haag. Schoolbesturen, wijkorganisaties, bedrijven, woningcorporaties, zorgverleners, belangenverenigingen, zij zijn allemaal medeverantwoordelijk voor het leven in de stad. Den Haag maken wij samen. Het gemeentebestuur heeft daarbij een 'interactieve' rol: een lokale overheid die wil luisteren, stimuleren en ondersteunen waar nodig.

Meer ruimte voor initiatief en eigen verantwoordelijkheid betekent niet dat het stadsbestuur zich nu totaal terug moet trekken. Op een groot aantal basis-domeinen is een sterke overheid volgens de PvdA onmisbaar. En een sterke overheid is een geloofwaardige overheid: gewoon de gemeentelijke taken goed en efficiënt uitvoeren en snel en slagvaardig optreden daar waar afgesproken regels worden overtreden. Het betekent ook dat de lokale overheid op wijkniveau aanspreekbaar is door taken en bevoegdheden zo dicht mogelijk bij de burger te organiseren.

Een communicerende, geloofwaardige en wijkgerichte overheid; bestuurlijke vernieuwing dus, maar dan niet als dogma of als procedure, maar als een inhoudelijk programma om mensen te betrekken bij hun samenleving.

d. Doelgroepen

Sociale samenhang is een van de centrale punten van het PvdA-beleid. Sociale samenhang betekent dat iedere inwoner van Den Haag moet kunnen meedoen in het Haagse leven en meedelen in scholing, werk en inkomen. Vooral mensen die dat niet op eigen houtje kunnen - mensen in achterstandposities -, moeten daarbij volgens de PvdA worden geholpen.

Bij het tot stand brengen van sociale samenhang zal met name een probleemgerichte aanpak worden nagestreefd. De voorstellen in dit programma zijn gericht op iedereen met een maatschappelijke achterstand, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond of sekse. De PvdA is voorstander van extra aandacht voor de kwetsbare groepen onder bijvoorbeeld ouderen of allochtonen, maar dat geldt uiteraard niet voor alle ouderen en alle allochtonen.

Ouderenbeleid en allochtonenbeleid, maar ook jongerenbeleid, gehandicaptenbeleid en emancipatiebeleid zijn vormen van facetbeleid en komen als zodanig in verschillende beleidsterreinen tot uitdrukking. In dit verkiezingsprogramma zijn dus geen aparte doelgroeftoofdstukken opgenomen. Wij staan voor een probleemgerichte aanpak met extra aandacht voor specifieke groepen waar de problemen zich opstapelen. Juist hier zal de effectiviteit van beleid voorop moeten staan. Daarnaast moet er voldoende ruimte zijn voor culturele diversiteit: wij moeten oog hebben voor het bijzondere van verschillende groepen in Den Haag. De PvdA zal bij de inrichting van dat beleid rekening houden met de ervaring en de inzichten van organisaties van doelgroepen voor ouderen, gehandicapten, bewonersorganisaties of allochtonenorganisaties.

2. INVESTEREN IN DEN HAAG

Lange termijn visies en stadsontwikkelingen, de ideale stad van de toekomst, de inspiratie van de PvdA...

Voor de mensen die nu in Den Haag wonen en voor de mensen die in de toekomst in de stad willen verblijven is het van groot belang dat er wij blijven investeren in de verdere ontwikkeling van de stad. Den Haag is nu al een veelzijdige grote stad. Een unieke woonstad aan zee met veel groen, een bestuursstad met internationale status, veel toeristische en historische attracties, de woonplaats van onze koningin, de veelheid aan culturen, het zijn allemaal sterke punten van Den Haag waar we best trots op zijn.

Om dit allemaal te houden en zo mogelijk nog te versterken moet er veel geïnvesteerd worden in de stad, niet alleen door de overheid, maar ook door bedrijven, instellingen, winkels en de burgers zelf. Voor de PvdA gaat het er om dat niet alleen nu, maar ook in de toekomst iedereen een veilige en leefbare plek in onze stad verdient.

Op een groot aantal gebieden zijn forse inspanningen nodig:

a. Investeren in een ongedeelde stad

Het gaat de PvdA om de mensen in de stad, de Hagenaars zelf. Zij wonen en werken er niet alleen, maar maken samen de stad tot een gemeenschap. Dat doen ze in kleine verbanden zoals huishouden, familie en vriendenkring, maar ook in grotere verbanden zoals de school, de vereniging en de buurt. Deze verbanden vormen met elkaar het cement van de samenleving en bepalen daarmee de sociale samenhang in de stad. Het gemeentebestuur heeft tot taak de voorwaarden te scheppen voor goed functionerende sociale verbanden. Daarin kunnen mensen zich ontplooiën en daarin kunnen mensen gestalte geven aan verantwoordelijkheid voor elkaar. Dat betekent twee dingen: zorgen voor een goede infrastructuur van verenigingen, instellingen en bedrijven en ervoor zorgen dat alle Hagenaars daadwerkelijk deel kunnen nemen aan deze voorzieningen.

Participatie is daarom voor de PvdA het sleutelwoord om sociale samenhang te bevorderen. Niet alleen participatie in het arbeidsproces maar ook waardering voor mensen die zich op een andere manier inzetten voor de stad en voor de samenleving.

De verschillen tussen arm en rijk zullen nooit helemaal verdwijnen; een volstrekt ongedeelde stad bestaat niet. De PvdA zal er wel voor waken dat de verschillen niet nog groter worden en zich inspannen om verschillen te verkleinen. De toekomst van Den Haag zien wij als een multiculturele stad met vele elkaar respecterende mensen en culturen. Dus moeten we meer ruimte geven voor culturele diversiteit en de emancipatie van verschillende groepen stimuleren. Aan de andere kant mogen we onze ogen ook niet sluiten voor culturele botsingen en moet iedereen worden aangesproken op algemene waarden en normen. Niet alleen ten aanzien van allochtonen, maar ook bijvoorbeeld ten aanzien van gehandicapten en ouderen wordt discriminatie actief bestreden.

Sociale samenhang betekent ook dat de PvdA alles in het werk zal stellen om te zorgen dat alle inwoners van Den Haag kunnen meedelen in scholing, werk en inkomen, ongeacht hun

afkomst. Wij weten allemaal dat dit niet vanzelf gaat. Er moeten initiatieven worden genomen op het gebied van werk, onderwijs, zorg, welzijn zodat zoveel mogelijk haginaars kunnen participeren in het haagse leven. Dat betekent niet dat de gemeentelijke overheid overal maar voor moet zorgen. Dat kan niet en dat moet ook niet; investeren in sociale samenhang betekent vooral ook een investering van iedere burger zelf. De PvdA kiest voor een actieve, investerende overheid, maar de eigen verantwoordelijkheid staat voorop: voor je eigen toekomst, je (eigen) huis, de rommel in je straat, de zorg voor je familie of anderen in je omgeving.

b. Investeren in een werkstad

De PvdA beschouwt het als een van de belangrijkste taken van het gemeentebestuur om de stedelijke economie en werkgelegenheid te bevorderen. Hoewel het sociaal-economisch beleid voornamelijk op landelijk niveau wordt bepaald, mede in samenwerking met de sociale partners, blijken er grote verschillen te zijn in de ontwikkeling van de economie en werkgelegenheid tussen steden en regio's. Deze verschillen zullen voor een groot deel zijn terug te voeren op niet of nauwelijks te beïnvloeden factoren. Dat neemt niet weg dat ook in de Nederlandse verhoudingen de lokale overheid een beleid kan voeren dat de economische ontwikkeling wezenlijk beïnvloedt.

Den Haag heeft op dit gebied een goede traditie van een actief werkgelegenheidsbeleid hoog te houden en de PvdA wil dat ook in de komende periode doen. Wij zien veel mogelijkheden voor werk voor lager opgeleiden. In groeisectoren als de zorg (met name ouderenzorg), de vrijetijdsbesteding (toerisme en recreatie) en de dienstverlening (zowel zakelijk als toeleverende diensten).

In Den Haag is de afgelopen 10 jaar stevig ingezet op stedelijke vernieuwing, teneinde de stad aantrekkelijk te maken voor bedrijven, toeristen en bezoekers, en natuurlijk voor de inwoners van Den Haag zelf. De binnenstad, Scheveningen-bad en het Laakhavengebied zijn hiervan sprekende voorbeelden. Ook op andere plekken in de stad is veel geïnvesteerd. De PvdA wil hiermee doorgaan in de komende raadsperiode. De nadelen in de vorm van (tijdelijke) overlast en soms verandering in de vertrouwde omgeving moeten met zorg worden bestreden, maar wegen niet op tegen het voordeel van een economisch vitale stad die haar inwoners kansen biedt op werk en welvaart.

De inzet van de PvdA is de werkgelegenheid juist aan de stad te binden. Door te zorgen dat rond de stations vernieuwde kantoor-werkplekken kunnen worden gerealiseerd en door de binnenstad zo attractief mogelijk te maken opdat die zijn rol als magneet kan blijven vervullen. Dat betekent niet alleen economisch attractief, maar zeker ook cultureel aantrekkelijk met een breed samengesteld cultuuraanbod, een bloeiende horeca en uitgebreide uitgaansgelegenheden.

Daarnaast gaat de PvdA voor een actief beleid op het terrein van de stadseconomie: ruimte voor nieuwe werkgelegenheid vooral voor het midden- en kleinbedrijf dat de afgelopen jaren te veel uit de stad is verdwenen en ruimte voor ondernemerschap, met name vanuit de allochtone Hagenaar.

Een beleid gericht op een economisch vitale stad kan alleen als dat zich richt op het tot stand brengen van mooie en duurzame nieuwe werkgebieden. Aandacht voor stedenbouwkundige kwaliteit en duurzame stadsontwikkeling is dus nodig. Duurzame economische groei is

daarbij een belangrijk uitgangspunt voor de PvdA. Een lokale duurzaamheidspolitiek waarbij niet de milieu-eisen en verboden centraal staan, maar de kansen van investeringen in nieuwe technologie, in een service-economie, in energiebesparing of in een lokale agenda 21.

Met alleen stedelijke vernieuwing neemt de economie en werkgelegenheid nog niet als vanzelf toe. Het gemeentebestuur kan op veel meer terreinen bijdragen aan een goed ondernemingsklimaat; zo is een schone, hele en veilige stad niet alleen van groot belang voor de bewoners, maar ook voor het economisch functioneren. En zo zijn voldoende bedrijfshuisvesting, een goede bereikbaarheid, een prettig woonmilieu en een goed opgeleide beroepsbevolking belangrijke vestigingsfactoren.

c. Investeren in een woonstad

Voor de PvdA is het belangrijk dat Den Haag een stad blijft waar iedereen kan wonen. Natuurlijk moeten er voldoende betaalbare huurwoningen zijn, maar er moet ook voor worden gezorgd dat buurten en wijken qua bevolkingsopbouw gemengd worden samengesteld. Dat is nodig om te voorkomen dat er in sociaal maatschappelijk opzicht wijken ontstaan waarin werkloosheid, armoede en een gebrek aan scholing zeer geconcentreerd aanwezig zijn. Concentratiewijken die geen deel hebben aan de welvaartsontwikkeling van de stad zijn ongewenst. Wonen in een ongedeelde stad dus.

Steden dreigen uiteen te vallen. Vooral de mensen met een goed gevulde portemonnee kunnen wonen waar ze willen en kiezen vaak voor suburbia. Het schrikbeeld is een steeds eenzijdiger stad en wijken die slechts dienen als doorgaanshuis. Sociale samenhang en maatschappelijke weerbaarheid komen daarbij op het spel te staan. De PvdA legt zich daar niet bij neer en kiest voor de ongedeelde stad. Dit houdt een dubbele opgave in.

Naast werken aan wijken en buurten waar plek is voor iedereen en ook mensen met een redelijk inkomen een woning kunnen krijgen, moet zoals altijd het geval is geweest geknokt worden voor betaalbare huisvesting voor degene die slechts over een klein inkomen beschikken. In Haaglanden dienen daarom voldoende betaalbare huurwoningen te zijn, maar die moeten dusdanig over Den Haag en andere gemeenten gespreid zijn dat verdere eenzijdigheid qua bevolkingsopbouw van wijken en buurten wordt voorkomen. Leefbare wijken en buurten waar voor ieder een plaats is en waar mensen positief voor kiezen. Niet om er tijdelijk te verblijven, maar om er echt samen te wonen.

d. Investeren in de leefbare stad

Een ongedeelde stad, een vitale werkstad en een groene woonstad: het zijn stuk voor stuk doelstellingen die de kwaliteit van het leven in Den Haag straks bepalen. Maar hebben wij straks een leefbare stad? Het is vooral de kwaliteit van de dagelijkse omgeving die bepaalt of Hagenaars zich thuis voelen in onze stad. Het bestrijden van vuil, overlast, vernielingen, vandalisme en onveiligheid is bepalend voor een leefbare stad. Wanneer er onvoldoende veilige speelplekken zijn voor kinderen, verspelen wij de stad. Je kunt het ook zakelijker bekijken: investeringen in woningen, openbare ruimte, groen en infrastructuur renderen niet en lopen dus gevaar wanneer de leefbaarheid in het geding is.

Daar waar de gemeente verantwoordelijkheden heeft - beheer en onderhoud openbare ruimte, veiligheid, etc. moet de gemeente die verantwoordelijkheid ook nemen en "gewoon haar werk

goed doen". Een slagvaardige uitvoeringsorganisatie die daarvoor voldoende middelen en bevoegdheden krijgt is daarbij noodzakelijk.

Daar waar samenwerking nodig is met bewoners en hun organisaties, woningcorporaties, politie, bedrijfsleven of scholen is een stevige regierol van de gemeente cruciaal.

Maar ook hier geldt dat de burgers een grote mate van eigen verantwoordelijkheid dragen: "de gemeente" veroorzaakt geen zwerfvuil of hondenpoep. De PvdA is voor een scherp handhavingsbeleid waar dat nodig is; de burger mag en moet aangesproken kunnen worden op gedrag waar de ander last van heeft.

In de komende raadsperiode zal dus meer geïnvesteerd moeten worden in een leefbare stad.

3. HOOFDTHEMA'S VOOR 1998-2002

Naast het toekomstbeeld van de Stad (hoofdstuk 2) staat in dit programma de Straat van Den Haag centraal. In dit hoofdstuk is de volgende tweedeling aangebracht:

- a. De Straat van Den Haag: beleving van een Hagenaar, de dagelijkse praktijk in beeld, uitvoering, de menselijke maat.
- b. De inzet van de PvdA: concrete voorstellen, agendavorming, actiepunten voor volgende raadsperiode.

Het tweede onderdeel, de inzet van de PvdA, is een afgeleide van het eerste en van de toekomstvisie uit hoofdstuk 2. Het gaat om concrete voorstellen voor de komende raadsperiode.

Deze tweedeling is uitgewerkt voor vier hoofdthema's:

3.1 sociale samenhang: een ongedeeld Den Haag

3.2 werken in Den Haag

3.3 wonen in Den Haag

3.4 een leefbaar Den Haag

3. HOOFDTHEMA'S VOOR 1998-2002

3.1 Sociale samenhang: een ongedeeld Den Haag

- a. De straat van Den Haag

De verschillen tussen rijk en arm zijn de afgelopen 15 jaar toegenomen, zo blijkt uit onderzoek. In Den Haag is dat verschil tussen rijk en arm duidelijk zichtbaar. Naast hele arme straten en buurten, kent Den Haag ook zeer welgestelde straten en buurten. De PvdA legt zich hier niet bij neer, wil mensen, straten en buurten die het minder goed gaat in de gelegenheid stellen zich te ontwikkelen en ook te laten deelnemen in de toegenomen welvaart. Dat is onze voornaamste drijfveer en de achterliggende gedachte voor dit hele programma. Op basis hiervan zet de PvdA in op werk, op onderwijs, op investeren in wijken en leefbaarheid. Daarmee worden de basisvoorwaarden vervuld voor sociale samenhang in onze stad.

Bij sociale samenhang gaat het echter ook om meer. Een stad is in onze visie niet een plaats waarin mensen uitsluitend wonen en werken, maar ook een plaats waarin mensen samen vorm geven aan zorg, cultuur, educatie, sport, natuur en milieu, leefbaarheid, recreatie, kortom aan alle voorzieningen die samen de kwaliteit van het leven in de stad bepalen. De kwaliteit en de toegankelijkheid van deze voorzieningen zijn mede bepalend voor de sociale samenhang. Hierin is nog veel verbetering mogelijk en ook noodzakelijk. In de sport, de cultuur en recreatie bestaat een ruim aanbod aan voorzieningen. Toch zijn er heel veel Hagenaars die daarvan niet of nauwelijks gebruik maken, deels om culturele redenen, deels om financiële redenen. Op andere terreinen, zoals de zorg, de kinderopvang of de (basis)educatie, zijn er tekortkomingen in het aanbod van voorzieningen zelf. Heel veel voorzieningen hebben te

kampen met onvoldoende betrokkenheid van deelnemers, vooral tot uiting komend in onvoldoende vrijwilligers.

Sociale samenhang heeft in onze visie ook een cultureel aspect: Voelen de inwoners van Den Haag zich verbonden met hun stad en met elkaar? De verschillen in welvaart en in etnisch-culturele achtergrond brengen met zich mee dat die verbondenheid er niet meer zo vanzelfsprekend is als enige decennia geleden. Toch is die verbondenheid van groot belang: men accepteert en respecteert elkaar makkelijker, men gaat verantwoordelijker om met de openbare ruimte en elkaars woon- en leefklimaat en het vormt een basis voor solidariteit. De PvdA wil ook deze vorm van sociale samenhang stimuleren. We moeten ons samen een stad voelen. Dat is echter meer een zaak van houding, het stellen van normen en het organiseren en communiceren van positieve voorbeelden dan het inzetten van gemeentelijk geld of personeel.

Kort samengevat gaat het de PvdA bij sociale samenhang om het scheppen van de voorwaarden zodat iedereen zelfstandig in zijn bestaan kan voorzien, het deelnemen en bijdragen aan gemeenschappelijke voorzieningen en het respectvol omgaan met elkaar en de stad, juist gegeven de grote diversiteit in achtergronden, leeftijden en leefstijlen van de inwoners van Den Haag. Of nog anders gesteld, het gaat de PvdA om investeren in mensen.

b. De inzet van de PvdA

De PvdA wil niemand in Den Haag opgeven. Daarom zullen wij ons inzetten voor mensen die door een opeenstapeling van problemen buiten de boot dreigen te vallen. Iedereen moet de kans hebben mee te doen aan de Haagse samenleving en zich daarbij betrokken te voelen. Meedoen en betrokkenheid zijn voor de PvdA de sleutelbegrippen om de sociale samenhang te versterken. In de andere hoofdstukken wordt dit uitgewerkt ten aanzien van werken, wonen en leefbaarheid. In dit hoofdstuk gaat het om de andere aspecten van het leven in de stad. De hoofdlijnen van dit beleid zijn:

- een actieve regie van de (gezondheids)zorg, in het bijzonder voor groepen die niet als vanzelfsprekend via de markt de zorg krijgen die zij nodig hebben zoals gehandicapten, ouderen, verslaafden;
- een regio-visie in samenwerking met zorgverzekeraars, zorgvragers en zorgaanbieders;
- een breed preventiebeleid, zodat (gezondheids)zorgproblemen zoveel mogelijk worden voorkomen en de grote verschillen in de gezondheid tussen arm en rijk op termijn kleiner worden;
- maatschappelijk herstel voor diegenen die reeds met ernstige problemen te kampen hebben;
- vernieuwing van het welzijnswerk, onder andere door een betere aansluiting op het onderwijs;
- investeren in het aanbod en de kwaliteit van het onderwijs, waaronder de basiseducatie;
- uitbreiden van de kinderopvang;
- de toegankelijkheid van voorzieningen voor allochtone Hagenaars verbeteren;
- organiseren van een stimulerend cultureel klimaat in de stad;
- sport erkennen als een belangrijk middel voor actieve en passieve recreatie, ook in het licht van vorming, ontwikkeling en preventieve gezondheidszorg en daarnaar handelen - financiële drempels voor deelname aan voorzieningen zoveel mogelijk beperken;
- vrijwilligerswerk stimuleren;

Het is onmogelijk deze inzet op hoofdlijnen in het bestek van dit programma volledig uit te werken in concrete maatregelen. Hieronder is deze inzet slechts uitgewerkt op een beperkt aantal onderdelen, gegroepeerd rond drie thema's: meedoen en betrokkenheid, maatwerk en vangnet.

A. Meedoen en betrokkenheid

Meedoen en betrokkenheid stimuleren is niet alleen een kwestie van het als gemeente aanbieden van een ruim en divers scala aan voorzieningen. Afgezien van het feit dat de gemeente over een beperkt budget beschikt, is het louter beschikbaar stellen van voorzieningen nog geen garantie voor daadwerkelijke deelname en betrokkenheid. Minstens zo belangrijk is het honoreren van initiatieven van de mensen zelf. Niet de instellingen zelf vormen het uitgangspunt van beleid, maar de mensen die iets willen ondernemen op het terrein van de zorg, de cultuur, de sport, de educatie of de recreatie. Dat willen wij vooral stimuleren en waar nodig organiseren. Daarom willen wij:

- ondersteuning bieden aan verenigingen en bewonersorganisaties;
- erkenning van belang van de lokale/regionale media voor sociale samenhang;
- ook levensbeschouwelijke groeperingen en kerken als partners in sociale samenhang zien;
- gesubsidieerde arbeidsplaatsen voor (langdurig) werklozen beschikbaar stellen aan verenigingen en instellingen;
- bedrijven via social return en adoptie bij laten dragen aan verenigingen en instellingen;
- mensen met een uitkering stimuleren om zich in te zetten voor verenigingen en instellingen;
- ouderen stimuleren om hun vaardigheden en ervaring ten goede te laten komen aan verenigingen en instellingen, ook met het oog op het welzijn van de ouderen zelf; ook (basis)educatie voor en door ouderen;
- verenigingen, instellingen en allochtone Hagenaars helpen elkaar te vinden, zowel voor wat betreft bestuursdeelname, als personeelsbeleid als het aanbod van activiteiten (bijvoorbeeld met een netwerk/pool voor allochtoon kader);
- allochtone Hagenaars in staat stellen de Nederlandse taal te leren; dat geldt zowel voor de nieuwkomers als voor hen die al langere tijd in Den Haag wonen;
- vrouwen stimuleren deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten, met name daar waar een sterk traditionele rolverdeling geldt;
- (startende) ondernemers in de cultuur, de sport en de recreatie ondersteunen;
- met name sportverenigingen helpen bij samenwerking en fusies;
- een evenementenloket in de stad oprichten van waaruit evenementen gefaciliteerd worden in aanvulling op de mogelijkheden van de Stichting Promotie Den Haag;
- ouderparticipatie in het onderwijs krachtig uitbouwen, o.a. door hiervoor in het openbaar onderwijs nog meer ruimte te bieden;
- de activiteiten in het welzijnswerk beter doen aansluiten op de prioriteiten zoals die in de buurten en wijken worden ervaren;
- het gemeentepersoneel stimuleren om vrijwilligerswerk en kaderfuncties op zich te nemen door hiervoor faciliteiten te bieden;
- de wereldreis in eigen stad uitbouwen tot alle wijken en tot een activiteit die vaker dan een keer per jaar kan plaatsvinden

B. Maatwerk

Het bevorderen van deelname en betrokkenheid kan alleen als de voorzieningen scherper uitgaan van de vraag en als de samenwerking tussen de voorzieningen onderling en met de gemeentelijke diensten wordt versterkt. Instellingsgericht denken en verkokering moet plaats maken voor het denken vanuit de deelnemer en vrijwilliger. Dit betekent maatwerk leveren. Dat willen wij realiseren door bijvoorbeeld:

- de samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulpverlening en welzijnswerk ten aanzien van jongeren met problemen verder gestalte geven;
- initiatieven gericht op opvoedingsondersteuning vanuit onderwijs in samenwerking met welzijnswerk stimuleren;
- welzijnsaccommodaties, schoolgebouwen en sportcomplexen op een verantwoorde wijze meer openstellen voor activiteiten, ook buiten de huidige reguliere tijden; in eerste instantie zou hiermee in Escamp geëxperimenteerd moeten worden, gelet op de daar sterk toenemende vraag naar voorzieningen speciaal voor jongeren en nieuwe inwoners van dit stadsdeel;
- het opzetten van een omni-sportvereniging in het nieuwe stadspark de Verademing;
- uitwisseling van personeel van verschillende welzijnsinstellingen, onderwijs en jeugdhulpverlening tot stand brengen;
- éénloket-systeem voor mensen die zorg nodig hebben;
- verder stimuleren van totstandkoming en ontwikkeling van gezondheidscentra;
- initiatieven uitlokken in het kader van de verlengde schooldag, zaterdag- en zomerschool, o.a. in samenwerking tussen onderwijs, sport-, cultuur- en welzijnsvoorzieningen;
- activiteitenvernieuwing in het sociaal-cultureel werk en de bewonersondersteuning stimuleren, gericht op het sterker inschakelen van de bewoners zelf;
- het beheer van voorzieningen als speelterreinen, kleinschalige sportaccommodaties, en dergelijke in handen geven van de buurtbewoners zelf, eventueel te ondersteunen door inschakeling van uitkeringsgerechtigden op basis van een arbeidsmarktmaatregel;
- meer ruimte bieden voor culturele initiatieven, met name ook van allochtone Hagenaars, o.a. in de programmering van bestaande culturele instellingen.

C. Sociaal vangnet

Veel Hagenaars zijn niet in staat om deel te nemen aan het voorzieningenaanbod in onze stad eenvoudig omdat hen daarvoor de financiële middelen ontbreken. Een belangrijk onderwerp voor de PvdA is dan ook het verlichten van de financiële lasten van Hagenaars met een laag inkomen en het beschikbaar stellen van aanvullende financiële middelen om hen in staat te stellen toch deel te nemen aan de beschikbare voorzieningen. Daarnaast moeten instellingen die juist gericht zijn op de Hagenaars met problemen, zoals zorgbehoevende ouderen, gehandicapten, dak- en thuislozen, verslaafden, ex-psychiatrische patiënten, ex-gedetineerden, vluchtelingen de ruimte krijgen om hun taken adequaat uit te voeren. Ook bij deze voorzieningen staan wat ons betreft de deelname en de betrokkenheid van de cliënten centraal, als ook het leveren van maatwerk door samenwerking. Hierdoor zullen de betrokkenen ook beter aangesproken kunnen worden op de eigen verantwoordelijkheid om de problemen op te lossen, dan wanneer zij als een 'consument' hun weg moeten zien te vinden in een woud van niet op elkaar aansluitende en elkaar soms concurrerende instellingen. Wij willen daarom:

- binnen de budgettaire mogelijkheden voor gemeentelijke lastenverlichting prioriteit voor uitbreiding van de kwijtschelding voor mensen met een minimuminkomen;
- optimale benutting van de financiële mogelijkheden van de bijzondere bijstand en de Wet Voorzieningen Gehandicapten met prioriteit voor diegenen die niet in staat zijn om hun uitkering aan te vullen (ouderen, onvolledige gezinnen, gehandicapten) en met prioriteit voor uitgaven voor maatschappelijke deelname (zoals toegankelijkheid gebouwen en voorzieningen);
- een actief en effectief armoedebeleid in aanvulling op het werkgelegenheidsbeleid;
- flexibiliteit in het bijstandsbeleid zodat dit rekening houdt met flexwerk, deeltijdwerk, bijzondere persoonlijke omstandigheden, zorgtaken, opleiding en dergelijke;
- een activerend bijstandsbeleid dat mensen aanspreekt op hun mogelijkheden in plaats van hun tekortkomingen;
- uitbreiding van de Ooievaarspas, met name voor kinderen en jongeren gericht op sportieve en sociaal-culturele activiteiten;
- ondersteunen van mantelzorg en buddyprojecten, ook bij andere ernstige ziekten dan aids.

3. HOOFDTHEMA'S VOOR 1998-2002

3.2 WERKEN IN DEN HAAG

a. De straat van Den Haag

De voorspoedige economische ontwikkeling van de laatste tijd gaat niet recht evenredig gepaard met een groei van de werkgelegenheid en zeker niet met een toename van werkgelegenheid die aansluit op de kwaliteiten van de meeste werkzoekenden. De arbeidsproductiviteit per werknemer neemt nog steeds toe en lang niet iedereen kan voldoen aan de steeds zwaardere eisen van de arbeidsmarkt.

De PvdA zal ook de komende jaren de eerste prioriteit geven aan werk, werk en nog eens werk. Elke Hagenaar moet een reëel uitzicht hebben op participatie in het Haagse maatschappelijk leven, en arbeid is daartoe een belangrijk middel. En dan hebben we het ook over Melkertbanen, banenpools, over vrijwilligerswerk of over persoonlijke dienst/zorgverlening. Werkprojecten in het buurtbeheer, de wijktoezicht, sportbegeleiding, conciërge op scholen of in de zorg betekenen tegelijkertijd een investering in de leefbaarheid/kwaliteit van Den Haag.

Voor de PvdA ligt er dan ook een verantwoordelijkheid bij de overheid om geschikt werk aan te bieden aan werklozen die niet op eigen kracht op de arbeidsmarkt terecht kunnen. Via de (Melkert)banen in het toezicht van, de veiligheid, de leefbaarheid en de zorg zijn de afgelopen jaren vele duizenden Hagenaars aan het werk geholpen. We zijn daar trots op en willen daarmee met volle kracht doorgaan.

Maar de overheid kan de werkloosheid niet alleen oplossen, het is een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel stadsbestuur, werkzoekenden als bedrijven. Zo wordt duidelijk dat we tegen grenzen aanlopen als het gaat om de opnamecapaciteit van de gemeentelijke organisatie en als het gaat om de arbeidsvoorwaarden die we deze werknemers kunnen bieden. Daarom bepleiten wij uitbreiding van het aantal gesubsidieerde banen in het bedrijfsleven en verbetering van de rechtspositie van banenpoolers en Melkerts.

b. De inzet van de PvdA

Om al deze zaken te bereiken zijn we natuurlijk voor een deel afhankelijk van het nationaal werkgelegenheidsbeleid. Maar zelf kunnen we ook veel doen, op drie gebieden:

- Er liggen genoeg kansen voor Den Haag als werkstad, maar je moet ze wel weten te benutten.
- De overheid zorgt voor een aantal basis-voorwaarden om het werkgelegenheidsklimaat op pijl te houden.
- Maar werkgelegenheid is een gedeelde verantwoordelijkheid, ook werkzoekenden en werkgevers moeten een bijdrage leveren.

Vertaald in maatregelen en ideeën wil de PvdA:

A. Kansen voor Den Haag als Werkstad

Impulsen voor de werkgelegenheid kunnen bijvoorbeeld worden gevonden in innovaties en nieuwe marktkansen. Hiervoor kan een lange termijn beleid worden gevoerd, een economisch structuurbeleid. Enkele mogelijkheden die volgens de PvdA meer aandacht verdienen zijn:

1. Den Haag nog sterker op de kaart zetten als de stad van internationale instellingen, zakelijke dienstverlening, van toerisme en cultuur;
2. In samenwerking met bedrijfsleven inspelen op de informatietechnologie, op recycling en op persoonlijk zorg- en dienstverlening;
3. Innovaties in het bedrijfsleven stimuleren door clustervorming en kennisoverdracht tussen kennisinstellingen en midden- en kleinbedrijf bewerkstelligen;
4. Bedrijfsmatige activiteiten aan huis stimuleren door het realiseren van werkwoningen en door het aanpassen van de regelgeving ten aanzien van bestaande woningen;
5. Samenwerking tussen culturele instellingen en activiteiten en de toeristische sector intensiveren;
6. Vernieuwing en concentratie van kantorenstructuur rond de stations levert werkgelegenheid en heeft een uitstralingseffect;
7. De uitstraling van de stad verbeteren met een culturele stimulans (bijvoorbeeld meer uitgaansvoorzieningen voor jongeren of multi-culturele festijnen);
8. Inspelen op de kansen van een duurzame economie:
 1. oprichting van een ontwikkelingsmaatschappij die duurzame innovatieprojecten initieert;
 2. duurzaam bouwen uitbreiden;
 3. groenfondsen inzetten voor lokale initiatieven;
 4. energiebesparings-initiatieven stimuleren;
 5. impuls aan de service-, hergebruik- of onderhoudseconomie;
 6. werkgelegenheid stimuleren door vervoer per bus, over water en per rail te bevorderen met prioriteit voor de voetganger, de fietser en openbaar vervoer;
9. Zorgdragen voor een optimale bereikbaarheid en tegelijkertijd een lage milieubelasting door stimulerend beleid met betrekking tot vervoermanagement, voetgangers en fietsers, bezorgdiensten, elektrische auto, deelauto's en fietsenstallingen.

B. Verbeter basis-voorwaarden voor werk

De overheid kan er niet voor zorgen dat elke Hagenaar een prachtige baan krijgt, maar kan wel helpen om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. Met name goed onderwijs, vestigingsmogelijkheden en een gezond ondernemersklimaat zullen daarbij helpen. Concrete voorstellen hiervoor zijn:

Onderwijs

- Het opleidingspeil van de Hagenaars omhoog brengen met een speciaal accent op het voorbereidend, middelbaar en hoger beroepsonderwijs;
- Een impuls voor lager en voortgezet onderwijs: kleinere klassen, na- en bijscholing docenten (deskundigheid NT2, kennis sociale kaart), samenwerking jeugdhulpverlening, opvoedingsondersteuning, speciaal onderwijs handhaven;
- Ook meer aandacht voor taalonderwijs voor iedereen;
- De aansluiting tussen arbeidsmarkt en onderwijs verder verbeteren, met name in vbo en mbo (denk bijvoorbeeld aan het dreigende tekort aan technisch opgeleiden);
- Zorg voor goede kinderopvang, naschoolse opvang en flexibele scholingsmogelijkheden.

Vestigingsvoorwaarden

- Een ruim en divers aanbod aan bedrijfsruimte realiseren;
- De vestigingsmogelijkheden van knooppunten van openbaar vervoer uitnuttten;
- Den Haag zo goed mogelijk aansluiten op regionaal, landelijk en internationaal openbaar vervoer;
- nieuwe bedrijfsruimte voor MKB wordt bijgebouwd langs stedelijke hoofdroutes en op verouderde bedrijfsterreinen.

Ondernemersklimaat

- Bevordering van het ondernemingsklimaat door ondersteunen/faciliteren van kleine zelfstandigen en ondernemende starters. Meer ruimte voor eigen initiatief: regels kunnen soepeler worden toegepast als daardoor werkgelegenheid kan worden gecreëerd. Ook stimuleren van starters.
- Ondersteuning ondernemende, culturele en ambachtelijke vaardigheden van Haagse migranten;
- Stimulering kleinschalige wijk-werklozenprojecten waarbij bewoners zelf worden ingezet bij buurtactiviteiten: additioneel werk inzetten voor leefbaarheid, veiligheid, zorg.

C. Gedeelde verantwoordelijkheid: de overheid kan probleem niet alleen oplossen

Bij het creëren van nieuw werk zal de gemeente zich moeten opstellen als onderhandelaar en als gemeenschappelijk geweten. De overheid kan onmogelijk alleen de werkloosheidsproblematiek oplossen, iedere Hagenaar heeft daarin een verantwoordelijkheid, vooral de werkgevers en de werkzoekenden zelf. De arbeidsmarkt stelt steeds hogere eisen waaraan niet iedereen (meer) kan voldoen. Overheid en bedrijfsleven hebben hier een verantwoordelijkheid met name door het scheppen van aanvullend werk. De gemeente kan bijvoorbeeld meer inspelen op de behoefte aan banen in de zorg of het toezicht, hetgeen direct leidt tot een verbetering van de kwaliteit van het Haagse leven. Om deze verantwoordelijkheden te stimuleren doet de PvdA een aantal voorstellen:

Bedrijfsleven

- Het aantal gesubsidieerde banen uitbreiden, met name in de particuliere sector en arbeidsvoorwaarden daarvan verbeteren;
- Social return, wederzijds profijt en maatschappelijk ondernemerschap verder stimuleren;
- Bedrijven stevig aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor werkloosheid in de stad;
- Wijzen op het belang van bepaalde groepen (bijvoorbeeld allochtonen) voor de markt, de omzet en de personeelssamenstelling;
- Introduceren van een compensatie voor Haagse bedrijven bij overheidsopdrachten aan bedrijven van buiten de regio;
- Grotere bedrijven kunnen zelf bepaalde kleinere bedrijven of groepen bedrijven 'adopter', bijvoorbeeld een kanszone;
- werkzoekenden
- activering van uitkeringsgerechtigden tot deelname aan gesubsidieerd werk of vrijwilligerswerk;
- een nog stevigere integratie tussen uitkerings- en activerend arbeidsmarktbeleid, bijvoorbeeld door een sociaal contract waarin het recht op uitkering en kortingen/vrijstellingen wordt gekoppeld aan de plicht om je in te zetten voor (gesubsidieerd of vrijwilligers) werk of een andere soort van maatschappelijke participatie.

3.3 WONEN IN DEN HAAG

a. De straat van Den Haag

Investerings in de openbare ruimte worden gezien als een belangrijke aanjager van verbeteringen van de kwaliteit van de stad. Zo is de stimulering van gedifferentieerd bouwen een belangrijke voorwaarde voor een ongedeelde stad. Stedenbouwkundige vernieuwingen lossen de sociale problemen van Den Haag echter niet op, daarvoor is veel meer nodig dan dure en goedkope huizen naast elkaar bouwen. Er wordt dan ook uitgegaan van twee beleidslijnen:

- stedenbouwkundige vernieuwingen om geografische tweedeling in de stad tegen te gaan;
- wijkverbeteringen ter verbetering van de leefbaarheid van de stad.
- Daarbij is de overheid natuurlijk niet de enige partij op de woningmarkt. Andere partijen zoals de bewoners en woningbouwcorporaties hebben ook een grote verantwoordelijkheid. Dus:
- de overheid is medeverantwoordelijk.

Het uiteindelijke doel van de PvdA is natuurlijk dat de mensen goed wonen, zowel in koophuizen als in huurhuizen, zowel in de Schilderswijk als in het Statenkwartier.

b. De inzet van de PvdA

Hier wordt aangegeven op welke manier de PvdA op de bovengenoemde drie gebieden concrete resultaten wil bereiken.

A. Stedenbouwkundige vernieuwing

- Om de stadsvernieuwing af te maken en herstructurering met meer tempo aan te kunnen pakken wordt het huidige niveau van de gemeentelijke bijdrage aan het stadsvernieuwingsfonds ook de komende periode gecontinueerd;
- Verscheidenheid van wijkaanbod stimuleren (gedifferentieerd bouwen), in samenspraak met bewoners: iedere wijk moet zowel dure, middeldure en bereikbare huurwoningen hebben;
- Stimulering van goede herbestemming van oude kantoorpanden;
- Verkopen woningwetwoningen aan bewoners, mits volkshuisvestelijk verantwoord;
- Voldoende betaalbare huurwoningen, ook in nieuwe gebieden als Wateringse Veld en Ypenburg;
- Doorgaan met stadsvernieuwing en verbetering onderhoud van particuliere woningen, met name in stadsdelen als Escamp en Laak;
- Gezien het feit dat voldoende wordt voorzien in woningbehoefte is een kustlocatie niet nodig: rust aan de kust

B. Wijkverbetering t.a.v. de leefbaarheid

- Wijkverbetering krijgt in deze raadsperiode prioriteit. Per wijk worden plannen gemaakt, zie volgende hoofdstuk;
- Wijkgericht werken door de gemeente wordt doorgezet, meer decentrale diensten met meer verantwoordelijkheden;
- Een wijkgerichte aanpak van het particuliere woningbezit in wijken als Rustenburg, Oostbroek, Bezuidenhout, Laakkwartier en Regentes-Valkenbos blijft nodig;
- Met de wijk werken aan leefbaarheid van de woonomgeving en een beter beheer;
- Bij nieuwbouw en verbeteringen meer rekening houden met speciale wensen van speciale groepen zoals ouderen en gehandicapten.

C. Overheid als partner/onderhandelaar

Verantwoordelijkheid bewoners:

- Per wijk worden plannen gemaakt in overleg met de bewoners. In een op te stellen sociaal plan per project worden afspraken gemaakt over herhuisvesting en kosten van verhuizing;
- Een adequate klachtenregeling en voldoende betrokkenheid van woonconsumenten moet ervoor zorgen dat het aanbodmodel voor iedereen toegankelijk en begrijpelijk wordt;

Verantwoordelijkheid corporaties:

- over de noodzakelijke betaalbare huurwoningen worden in Haaglanden met de corporaties sluitende afspraken gemaakt. Gestreefd wordt naar een evenwichtiger verdeling over Den Haag en randgemeenten en over voldoende spreiding in huurniveau's binnen de bereikbaarheidsgrens;

Verantwoordelijkheid buurgemeentes:

- de verdeling van schaarse huurwoningen blijft lopen via het systeem van het aanbodmodel, waarin Hagenaars op de regionale woningmarkt echter meer kansen moeten krijgen.

- een open regionale woningmarkt samen met buurgemeentes.

Verantwoordelijkheid gemeentebestuur en corporaties:

- Maatwerk leveren: waar woonlasten in individuele gevallen te hoog worden kan de gemeente, naast afspraken met corporaties, individueel hulp bieden via een woonlastenbijslag in het kader van de bijzondere bijstand.

3.4 EEN LEEFBAAR DEN HAAG

a. De straat van Den Haag

Het vergroten van de leefbaarheid van Den Haag heeft een hoge prioriteit voor de bewoners en dus ook voor de PvdA. De Hagenaar moet weer trots worden op zijn straat, zijn wijk en zijn stad. De veel geuite klachten over rotzooi en poep op de straat, over onveilige plekken en slecht onderhouden openbare ruimtes moeten serieus worden genomen. Dit is volgens de PvdA de beste manier om iets te doen tegen de sceptische houding van veel Hagenezen naar het gemeentebestuur, de lage betrokkenheid bij de politiek en het geringe verantwoordelijkheidsgevoel voor de eigen straat.

Grootste problemen zijn volgens de inwoners van Den Haag:

- beheer van de wijk: schoonhouden wijk, rommel op straat, bekladding, hondenpoep;
- veiligheid van de wijk : vandalisme, criminaliteit, inbraak, blauw-op-sstraat, diefstal;
- onderhoud van de wijk: straten, trottoirs, openbare ruimte (park, groen, spelen);
- verkeersproblemen in de wijk: agressief rijgedrag, geluidsoverlast verkeer, aanrijdingen, parkeerproblemen, verkeersonveiligheid.

Dit zijn zaken die spelen in de directe leefomgeving van de Hagenaar, zaken waar hij/zij dagelijks mee te maken heeft. Het is echter niet alleen de taak van het gemeentebestuur om deze problemen op te lossen. Inwoners van Den Haag zullen zelf ook een steentje moeten bijdragen.

b. De inzet van de PvdA

Om de leefbaarheid van de Haagse wijken te verbeteren moet de gemeente eerst gewoon beter haar werk uitvoeren. Een meer probleemgerichte integrale aanpak op wijkniveau is daarvoor noodzakelijk. Ook een stringentere handhaving van regels is nodig. Maar daarnaast moeten de inwoners meer worden gewezen op hun verantwoordelijkheid en worden betrokken bij wijkinitiatieven. Hier wordt een onderscheid gemaakt tussen

A. stimulering eigen verantwoordelijkheid Hagenaar

B. de gemeente doet gewoon haar werk goed

C. wijkgerichte aanpak, ook wijkveiligheid

Per onderwerp wordt een aantal concrete voorstellen gedaan.

A. Stimuleer eigen verantwoordelijkheid

De gemeente wil en kan niet alles zelf doen, de inwoners van Den Haag zullen ook hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Dit moet worden gestimuleerd door:

- Wijkinitiatief op gebied van onderhoud en beheer meer stimuleren en faciliteren vanuit de stadsdeelkantoren, buurthuizen, e.d.;
- Een algemene opruimplicht voor eigen vuilnis en voor hondenpoep, een strengere handhaving (door handhavingsteams, door coöperaties en door politie/justitie) is nodig voor effect;
- Prestatie-afspraken met verhuurders, zowel individuen als woningbouwcorporaties, m.b.t. onderhoud van woningen en de directe woonomgeving;
- Stimulering van eigen toezicht en participatie door de buurt door middel van wijk- of blokcongiërges of door straatcommissies;
- Ook bedrijven moeten eigen verantwoordelijkheid nemen voor omgeving, (bedrijfs)afval, parkeeroverlast, e.d.

B. De gemeente doet gewoon haar werk goed

Natuurlijk heeft de gemeente zelf een grote invloed op het gebied van het onderhoud en beheer van de Haagse straten. Voordat we wijzen naar de verantwoordelijkheid van de inwoners van Den Haag moet ervoor worden gezorgd dat de dingen die de overheid moet doen ook goed gebeuren. En daar is nogal vaak het e.e.a. over op te merken. De gemeente zou zich in veel situaties meer klantgericht moeten opstellen, meer in contact moeten treden met de doelgroep van het beleid en meer probleem (en output) gericht te werk moeten gaan. Gewoon goed je werk doen betekent:

- Klagers beter beschermen;
- Handhaving regelgeving meer aandacht: politie en justitie treden strenger op tegen mensen die de buurt onveilig of onprettig maken;
- Aandacht voor wijkgerichte handhaving en toezicht: ook in het weekend, 's avonds en in vakanties en uitbreiding/verbetering handhavingsteams waar nodig;
- Effecten van beleid (met name buurtbeheer) meten;
- Meer/betere communicatie met bewoners;
- Klantduidelijk;
- Verkorting beroeps/klacht-procedures;
- Overbewoning, illegale onderverhuur, vervuiling van woning en portieken stevig aanpakken. Dat geldt ook voor grootscheepse dumping en burenoverlast.

Om aan te geven dat het de PvdA serieus is, volgt hier nog een aantal voorstellen om de leefbaarheid van de Haagse wijken structureel te verbeteren. Deze voorstellen hebben vooral betrekking op de zaken waar de inwoners van Den Haag het meest aan ergeren: het beheer en onderhoud van de straat.

- meer geld voor onderhoud
- anti-graffiti-programma
- meer en beter beheerde speelplekken
- programma wonen verslaafden en psychiatrische patiënten
- ruimere openstelling horeca in combinatie met meer toezicht
- normale onderhoud stad verbeteren

C. Wijkgerichte aanpak

Een zeer belangrijke voorwaarde voor het goed doen van je gewone werk is dat je dicht bij de problemen zit en problemen integraal vanuit meerdere diensten tegelijk kunt aanpakken. Om dit te bereiken is in Den Haag een meer wijkgerichte aanpak noodzakelijk. Dit betekent ondermeer het volgende:

- wijkgericht werken doorzetten
- meer verantwoordelijkheden stadsdeelcoördinator met inspraak bewoners
- stadsdeel Centrum splitsen
- meer combinaties zoeken tussen wijkleefbaarheid en participatie
- meer ruimte voor (ouderen) wijkorganisaties/beraad

D. Wijkveiligheid

Een leefbare wijk is eerst en vooral een veilige wijk. Wij willen dan ook veel aandacht blijven besteden aan de bestrijding van de criminaliteit en aan de verkeersonveiligheid. Dit houdt onder andere in:

- aanspreken van politie en openbaar ministerie op prioriteit voor wijkgericht werken en kleine criminaliteit;
- uitbreiden van taken en aantal handhavingsteams;
- harde aanpak van verkeersonveilig gedrag (rijden onder invloed, snelheidsovertredingen);
- inrichting van woongebieden als 30-km zones;
- een effectieve mix van drang en dwang om criminele verslaafden van de straat te halen;
- inbraakpreventie stimuleren van corporaties en huiseigenaren;
- invoeren keurmerk veilig wonen.

4. HET BESTUUR VAN DEN HAAG

In hoofdstuk 4 van dit programma worden de bestuurlijke consequenties van de voorgestelde aanpak beschreven. Centrale thema's zijn:

- een interactieve/communicerende overheid
- een geloofwaardige lokale overheid
- een wijkgerichte lokale overheid

In dit hoofdstuk vindt u ook een eerste blik op de mogelijke financiële consequenties van dit programma en een korte paragraaf over Haaglanden.

4.1 Inleiding

Het stadsbestuur is niet in staat om Den Haag te besturen zonder hulp van anderen, de tijd van de sterk sturende overheid is voorbij. In plaats daarvan is een interactieve overheid nodig die in samenspraak met verschillende lokale partijen en burgers het beleid vorm geeft. Op een aantal beleidsterreinen zal de gemeente een stapje terug doen en meer ruimte geven aan initiatieven van anderen. De moderne lokale overheid speelt verschillende rollen; de ene keer die van onderhandelaar, de andere keer die van facilitator, stimulator of regisseur.

Naast het beheren van een aantal basis-domeinen en een strenge handhaving speelt de overheid ook zeer belangrijke rol als uitvoerder van specifieke diensten voor burgers en wijken. Deze rol moet volgens de PvdA veel efficiënter worden ingevuld. De kloof tussen burger en bestuur kan alleen kleiner worden als er bij de gemeentelijke diensten meer nadruk komt te liggen op het 'goed uitvoeren van je werk'. Een geloofwaardige overheid is een overheid die aandacht heeft voor de effecten van het beleid, voor publieke verantwoording, voor kwaliteitshandvesten en voor een resultaat-gericht ambtenaren-apparaat. Er is nu nog teveel verkokering en bureaucratie in dat apparaat, diensten worden vaak aanbodgericht aangeboden zonder overleg met de doelgroepen zelf. Wij streven naar een dienstenaanbod waar de Hagenaar centraal staat, een klantgerichte en probleemgerichte aanpak.

Een probleemgerichte aanpak vraagt om een flexibele overheid die zich niet organiseert binnen specifieke diensten maar veel meer integraal te werk gaat waarbij activiteiten en diensten op elkaar zijn afgestemd. Vaak zal deze integrale aanpak op wijkniveau plaatsvinden, binnen een school of in een stadsdeelkantoor met betrokkenheid van een bewonersorganisatie en participatie van wijkbewoners. Op deze manier worden activiteiten van de gemeente ook beter zichtbaar voor wijkbewoners. Het doorzetten van de deconcentratie naar het wijkniveau is voor de PvdA een zeer belangrijk agendapunt om het bestuur en het beleid van Den Haag dichterbij de inwoners te krijgen.

Dit laatste hoofdstuk ('Het bestuur van Den Haag') geeft een beeld van de nieuwe bestuurlijke aanpak waar de PvdA voor staat. Hoofdpunten van die aanpak zijn:

- een overheid die verschillende rollen vervult op verschillende terreinen, een onderhandelende, faciliterende, stimulerende en regisserende overheid;
- geen sturende overheid die alles wil vorm geven maar een overheid die ruimte geeft voor eigen initiatief en (keuze)vrijheden;

- organisatie en verdeling van verantwoordelijkheden is van belang: stimuleer eigen verantwoordelijkheid van inwoners en andere partijen (netwerkbestuur), participatie van alle bewoners, maar ook opruimplicht en stringente handhaving regels;
- op een aantal basis-domeinen houdt de overheid een rol als regisseur en investeerder, zoals bijvoorbeeld bij werkgelegenheid, inkomensondersteuning en onderwijs;
- streven naar een geloofwaardig bestuur door het 'goed uitvoeren van je werk': stringente handhaving regelgeving, ontkokering, klantduidelijkheid, maatwerk, verantwoording beleid, kwaliteitshandvesten, effectmetingen;
- probleemgerichte integrale aanpak op wijkniveau (verder kantelen ambtelijke organisatie, deconcentratie).

Deze bestuurlijke aanpak heeft gevolgen voor het beleid op alle terreinen. Elementen ervan komen terug in de hoofdstukken van dit discussiestuk. Daarnaast kan de hier gepresenteerde visie (rode draad en bestuurlijke aanpak) worden gebruikt als richtlijn bij de portefeuille-verdeling.

4.2 De organisatorische aanpak van de PvdA

Een ongedeelde en leefbare stad. Werken aan en investeren in sociale samenhang, werkgelegenheid, wonen en leefbaarheid. Deze prioriteiten vragen extra inzet van middelen ook al zijn er nog steeds geen financieel rooskleurige tijden voor Den Haag. Zij vragen echter ook een wezenlijk andere bestuurlijke aanpak.

De PvdA hecht veel waarde aan bovengenoemde aanpak, het is een voorwaarde voor de 'politiek met de menselijke maat' die wij voorstaan. De aanpak kan worden vertaald in een groot aantal concrete voorstellen voor de komende raadsperiode. Op de terreinen werk, wonen, leefbaarheid en sociale samenhang zijn deze voorstellen verwerkt in voorgaande hoofdstukken. Hieronder nog enkele speerpunten:

a. Een interactieve lokale overheid

De gemeente kan en moet niet alles regelen of betalen en is dus meer en meer afhankelijk van de inzet in menskracht en financiële middelen van anderen. Dat betekent dus niet beleid maken en aan anderen opleggen, maar bereid zijn tot interactief bestuur, tot co-productie van beleid. Dat stelt eisen aan het communicatievermogen van bestuurders en de transparantie van de ambtelijke organisatie. Het vereist een onderhandelende overheid, die vrijheid laat waar mogelijk en scherp handhaaft waar nodig.

- Waar mogelijk wordt ruimte geboden om op het gebied van veiligheid en leefbaarheid (in samenwerking met corporaties, bewonersorganisaties en verenigingen van eigenaren) gedifferentieerde pakketten aan te bieden waaruit bewoners kunnen kiezen en waarbij een (financiële) bijdrage van bewoners bespreekbaar is. Uiteraard wordt een basiskwaliteit gegarandeerd.
- Stimuleer zelforganisatie en geef ruimte voor eigen initiatief op terreinen als welzijn, cultuur, leefbaarheid en beleid voor specifieke groepen.
- Met name op wijk- en stadsdeelniveau moet het beleid in samenspraak met verschillende lokale partijen en burgers vorm worden gegeven (co-productie): wijkplannen, aangepaste communicatie-middelen, organiseer feedback.
- Spreek bewoners van Den Haag (ook bedrijven, verenigingen en organisaties) aan op verantwoordelijkheden: handhavingsteams, opruimplicht, sociaal contract.

b. Een geloofwaardige lokale overheid

De gemeente moet naar haar bewoners duidelijk zijn waarop zij aanspreekbaar is en waarop niet. Er moet veel meer nadruk komen te liggen op het goed uitvoeren van gemeentelijke taken en het slagvaardig reageren op klachten van burgers; soms om te vertellen waarom de gemeente niet aan de wensen kan of wil tegemoetkomen. Waar regels worden overtreden, wordt snel opgetreden. Waar nodig krijgen gemeentelijke uitvoerende diensten meer bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

- Uitvoerende en beherende diensten gaan werken met een "citizens charter" waarin kwaliteit, snelheid en slagvaardigheid in klachtenbehandeling wordt vastgelegd en gegarandeerd.
- In alle subsidierelaties tussen de gemeente en particuliere instelling worden producten en prestaties vastgelegd. Deze worden achteraf expliciet verantwoord.
- De gemeente organiseert een periodieke openbare audit en visitatie van al haar beleidsterreinen, waaraan burgers en betrokken organisaties kunnen deelnemen.
- De kosten en prestaties van alle gemeentelijke diensten worden periodiek vergeleken met andere gemeenten zodat de doelmatigheid en de doeltreffendheid kan worden beoordeeld.

c. Een wijkgerichte lokale overheid

Daar waar de dagelijkse leefomgeving zo van belang is voor de leefbaarheid van de stad, moeten alle beleidsontwikkende en uitvoerende taken van de gemeente die te maken hebben met de dagelijkse leefomgeving zo gedeconcentreerd mogelijk worden uitgevoerd. Het kan niet zo zijn dat de slagvaardigheid van het gemeentelijk beleid verloren gaat door discussies over bevoegdheden van stadsdeelkantoren en centrale diensten. De bewoners van een wijk moeten niet alleen voor hun paspoort bij de stadsdeelkantoren terecht kunnen, maar voor alle zaken die te maken hebben met de dagelijkse leefomgeving.

- Er komen per stadsdeel integrale gebiedsgerichte plannen, waarin duidelijk is wat de gemeente wil op het gebied van wonen, zorg, welzijn, voorzieningen en beheer en waarbij de inzet van mensen en geld duidelijk is.
- Wijkgericht werken wordt doorgevoerd in de ambtelijke organisatie. Verantwoordelijkheden, bevoegdheden en middelen van de stadsdelen worden versterkt. Stadsdeelcoördinatie wordt stadsdeelmanagement.
- De organisatie van de raadscommissies wordt naast functioneel ook stadsdeelgewijs opgezet.

4.3 Financiële aanpak van de PvdA

De afgelopen jaren is hard gewerkt om de financiële huishouding van Den Haag weer op orde te krijgen. De aanvraag van extra financiële steun bij de rijksoverheid is hierbij van doorslaggevend belang. Deze aanvraag heeft al resultaten opgeleverd, zoals bijvoorbeeld het extra geld voor achterstallig onderhoud. Maar we zijn er nog lang niet...

Punten in dit programma die extra geld vergen zijn:

- leefbaarheid (onderhoud, anti-graffiti, meer speelplekken, handhavingsteams);
- een reeks van activiteiten in de sfeer van sociale samenhang (wachttijsten basiseducatie, verbreding kwijtschelding, meer gesubsidieerde arbeidsplaatsen, stimuleren culturele klimaat, verlagen financiële drempels voor participatie, faciliteren van evenementen);
- werkgelegenheid (bedrijfsruimte, impuls onderwijs, investering infrastructuur, projectmatige ondersteuning nieuwe kansen voor werk en bedrijvigheid)
- wonen (doorgaan met stadsvernieuwing, wijkverbeteringsplannen, wijkgericht werken)

Voor investeringen in de werkgelegenheid, de infrastructuur en het wonen zijn in de meerjarenramingen van de gemeente reeds middelen opgenomen. Voor andere nieuwe uitgaven, zoals voor leefbaarheid en sociale samenhang schatten wij een extra bedrag van tenminste 30 miljoen per jaar nodig te hebben. Wij rekenen erop dat een nieuw kabinet extra geld beschikbaar zal stellen voor de grote steden. Hieruit kan een deel van de extra uitgaven worden gedekt. Daarnaast zal de gemeente nog scherper dan tot nu toe moeten inspelen op fondsen van de Europese Unie, rijk en provincie. Uitbreiding van specifieke tarieven en heffingen, zoals de toeristen- en gemakkelijksheidsbelasting, biedt wellicht enige ruimte. Tenslotte zullen bestaande uitgaven tegen het licht moeten worden gehouden. Sowieso uit het oogpunt van voortdurende toetsing van doelmatigheid en efficiency, maar ook om deze af te wegen tegen de noodzakelijke nieuwe uitgaven (nieuw voor oud).

De PvdA wil de hoge lasten voor de Haagse burger terugbrengen, zowel generiek door verlaging van het OZB-tarief en de afvalstoffenheffing als gericht op de zwakste schouders, door uitbreiding van de kwijtschelding. Het tempo waarin deze lastenverlichting kan worden gerealiseerd is echter afhankelijk van de extra rijksbijdrage en de mate waarin de noodzakelijke 30 miljoen voor nieuw beleid kan worden gevonden door de andere genoemde maatregelen.

4.4 De regionale aanpak van de PvdA

De Haagse PvdA zet zich in voor goede verhoudingen in de regio Haaglanden. Samenwerking tussen de gemeenten is noodzakelijk om problemen te lijf te gaan en de Haagse regio in economisch en sociaal opzicht een voorspoedige toekomst te bieden. Die samenwerking is er echter niet vanzelf. Die moet worden georganiseerd. De stadsprovincie bood daartoe een mogelijkheid, maar die is helaas geblokkeerd door de Tweede Kamer. De uitbreiding van Den Haag met Ypenburg, Leidschenveen en Wateringen biedt slechts een oplossing voor een deel van het probleem, maar bij lange na niet voor alles. Zo blijft er de noodzaak van democratische sturing op regionaal niveau van de politie, de arbeidsvoorzieningen, het openbaar vervoer, de jeugdhulpverlening en nog een aantal op regionaal niveau georganiseerde diensten. En zo blijft er ook de noodzaak van krachtige en tijdige besluitvorming over infrastructuur, bouwlocaties en natuur- en recreatievoorzieningen. Tegen deze achtergrond zal de Haagse PvdA zich blijven inzetten voor de totstandkoming van een daadkrachtig bestuur in Haaglanden.

DE STRAAT VAN DEN HAAG - naar een leefbaar en ongedeeld Den Haag -

Colofon:

De programmacommissie bestond uit:

Martin van Rijn (vz)

Rintse van der Brug

Pierre Heijnen

Marnix Norder

Rob Oliver

Peter Wilms

Jornt van Zuylen

Met medewerking van o.a. Tineke van Nimwegen, Peter Noordanus, Anke van Kampen, Frank Vrolijks, Rob van Putten en vele andere partijgenoten.